

professional competences of would-be teachers of Mathematics and Informatics. This made it possible to identify ways to improve the efficiency of Linear Algebra study in teacher training universities, to confirm relevance and necessity of developing and implementing competence-oriented tasks of Linear Algebra into the process of mathematical preparation students.

The obtained results testify to the increase of the level of competence formation of students (the qualification code of the program "014.04. Secondary Education. Mathematics, Informatics") while learning Linear Algebra with help of the proposed method.

Key words: future teachers of mathematics and computer science, linear algebra, competently oriented tasks, professional competence, competence approach, content of teaching, research problems, student learning.

УДК 378

DOI 10.5281/zenodo.3692673

О. М. Гулько

ORCID ID 0000-0002-7924-4141

Барський гуманітарно-педагогічний
коледж імені Михайла Грушевського

ЛІДЕРСТВО І ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: АНАЛІЗ ПОНЯТЬ І СТАНУ РОЗВИТКУ У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті наведено результати порівняльного аналізу понять «лідер», «лідерство», «лідерські якості» здобувачів вищої освіти», визначено загальні та специфічні якості особистості лідера, вагомі для педагога, та проаналізовано стан їх розвитку у процесі здійснення студентського самоврядування. Зроблено висновок, що «лідер» – це активний член колективу, що спроможний виконувати провідну роль та брати на себе повну відповідальність за організацію спільної діяльності та регулювання стосунків у колективі, якщо його визнано у такій ролі більшістю членів колективу. Охарактеризовано термін «студентське самоврядування», вказано основні напрямки діяльності органів студентського самоврядування і визначено низку таких, які вимагають від молодої людини бути організованою, креативною, мати сформовані комунікативні, перцептивні та прогностичні якості, вміння регулювати власний психоемоційний стан.

Проведено теоретичний аналіз, який дає підстави стверджувати, що вище перераховані якості необхідні сучасним педагогом для компетентного здійснення професійної діяльності в умовах Нової української школи. З'ясовано практичний стану формування лідерських якостей у майбутніх педагогів, шляхом залучення їх до діяльності в органах студентського самоврядування. Показано, що поширеними формами розвитку лідерських якостей майбутніх фахівців є: залучення до такого виду діяльності, що надасть можливість зайняти лідерські позиції, виконувати лідерські функції, демонструвати лідерську поведінку (займати відповідне місце у системі активу студентської академічної групи, студентської ради гуртожитку чи коледжу); створення позитивного психологічного мікроклімату в студентському колективі; діагностику і корекцію особистісного розвитку студентів у контексті формування особистісних лідерських якостей; формування установки на професійне самовиховання.

Ключові слова: лідер, лідерство, лідерські якості, студентське самоврядування, вища освіта, педагоги, риси особистості, організація процесу.

Постановка проблеми. Україна розпочала поступ до європейських цінностей, приєднавшись до Болонського процесу, задекларувавши сприяння та підтримку студентського самоврядування, яке може ефективно впливати на підготовку вчителя-лідера.

Відповідно до реалізації концепції Нової української школи, у якій вказано, що потужну державу і конкурентну економіку забезпечить згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих, професійна підготовка педагогічних кадрів має здійснюватися на якісно новому рівні та забезпечувати належний розвиток лідерських якостей.

У Законі України «Про освіту», «Про вищу освіту» [3] вказано низку дієвих механізмів розвитку лідерських якостей майбутніх педагогів, зокрема, шляхом їх активного залучення до діяльності студентського самоврядування. Це потребує розроблення нових підходів до процесу розвитку лідерських якостей у майбутніх учителів, що відповідають вимогам і системі цінностей громадянського суспільства.

Існуюче протиріччя між потребою суспільства у вчителів з високорозвиненими лідерськими якостями й існуючими в практиці розрізненими способами їх формування в процесі здійснення студентського самоврядування, як одного із механізмів їх розвитку, дає підставу для формулювання наукової задачі, яка полягає в теоретичному аналізі понять «лідер», «лідерство», «лідерські якості» здобувачів вищої освіти та стану їх розвитку у процесі студентського самоврядування.

Аналіз актуальних досліджень свідчить про те, що питання лідерства є актуальним для сучасної вищої освіти, а тому тривалий час вивчається багатьма дослідниками різних галузей: соціології, політології, психології, педагогіки та інших наук. Проблему виховання лідерів, створення умов для розвитку лідерських якостей та формування соціально-активної особистості розглядали відомі педагоги і психологи: В. О. Сухомлинський, І. Д. Бех, Д. В. Алфімов [1], О. І. Тихомирова [9], А. І. Кузьмінський і В. Л. Омеляненко [5]. С. А. Калашнікова [4] системно обґрунтувала сутність лідерства, як вищого, у порівнянні з адмініструванням і менеджментом, рівня управління та нової управлінської парадигми в умовах сучасних суспільних трансформацій, визначила теоретичні і методичні засади професійної підготовки управлінців, які детермінуються процесом еволюції теорії та практики управління.

Коло наукових інтересів вчених становили дослідження спрямовані на вивчення педагогічних умов розвитку конструктивного лідерства майбутніх магістрів гуманітарного профілю у процесі професійної підготовки (О. О. Корякін); психологічні основи розвитку лідерства в організаціях системи державного управління (О. Г. Гуменюк); виховання лідерських якостей майбутніх учителів у системі студентського самоврядування (Ю. П. Кращенко). К. Г. Трибулькевич теоретично обґрунтувала генезис студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України в контексті розвитку вітчизняної вищої освіти у 1917–2010 рр., та визначила тенденції, закономірності, принципи та можливості розвитку студентського самоврядування в сучасних умовах демократизації вищої освіти [10].

Аналіз показав, що проведені дослідження стосуються окремих аспектів розвитку лідерства, спрямовані на розвиток лідерства у державному управлінні чи конкретно визначеної спеціальності, але недостатньо дослідженими залишаються проблеми розвитку лідерських якостей здобувачів бакалаврського рівня вищої педагогічної освіти в процесі здійснення студентського самоврядування.

Мету статті вбачаємо у порівняльному аналізі змісту понять «лідерство» і «лідерські якості» здобувачів вищої освіти та визначенні стану розвитку лідерських якостей у процесі здійснення студентського самоврядування.

Виклад основного матеріалу. У статті 40 Закону України «Про вищу освіту» система студентського самоврядування визначається «як право і можливість студентів (курсантів, крім курсантів-військовослужбовців) вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні закладом вищої освіти». Тобто, це «цілісний структурний механізм, який дозволяє студентам шляхом самоорганізованої діяльності брати участь у керівництві справами свого колективу у взаємодії зі всіма органами управління закладом вищої освіти, захищати власні права та інтереси, сприяє гармонійному

розвитку особистості майбутнього фахівця, виховуючи лідерські якості, соціальну активність» [3].

Дослідники О. І. Тихомирова [9], А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко [5] вважають, що під лідерством прийнято розуміти один з процесів організації і управління малою соціальною групою, який сприяє досягненню групових цілей за оптимальний термін і з оптимальним ефектом, детермінований пануючими в суспільстві соціальними відносинами.

Зокрема, О. Г. Романовський, В. Є. Михайличенко пропонують використовувати таке поняття: «лідер – це людина, за якою інші члени групи визнають право брати на себе найбільш відповідальні рішення, що зачіпають їхні інтереси та визначають характер групи» [7 с. 554]. Вчені вважають, що керівництво людьми, яке здійснюється у формі лідерства є найбільш ефективним. Лідера можна визначити як особистість, здатну об'єднати людей заради досягнення певної мети.

У Соціологічному словнику термінів і понять визначення «лідер» розглядається таким чином: «лідер (з англ. leader – ведучий, керівник) – авторитетний член групи, організації, суспільства, який виконує роль організатора, ініціатора групової взаємодії і який сприймається даною спільнотою людей завдяки його здібностям вирішувати важливі для неї проблеми і завдання» [2; с. 159].

У психологічному аспекті термін «лідер» трактується як: 1) член групи, за яким вона визнає право приймати рішення в значущих для неї ситуаціях; 2) особистість, здатна виконувати основну роль в організації спільної діяльності та регулюванні стосунків у групі; 3) особистість, здатна впливати на окремих членів або групу загалом, спрямовувати їхні зусилля на досягнення визначеної мети.

Дослідники А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко визначають, що в педагогічному аспекті лідер (від англ. leader – той, який веде, керує) – це: «член колективу, який у важливих ситуаціях здатний помітно впливати на поведінку членів колективу, виявляти ініціативу в діях, брати на себе відповідальність за діяльність колективу» [5, с. 305].

Ефективний лідер, як зазначає Д. В. Алфімов – це: «особистість, яка має значний вплив на думку й поведінку членів групи та яка планує, організовує, контролює діяльність підлеглих задля розв'язання завдань, поставлених перед групою, передаючи їм своє бачення майбутнього й допомагаючи їм адаптуватися до нового» [1; с. 50].

Таким чином, доходимо висновку, що «лідер» – це активний член колективу, що спроможний брати на себе повну відповідальність за організацію спільної діяльності та регулювання стосунків у колективі, який визнаний у такій ролі більшістю членів колективу.

Між тим, Д. В. Алфімов, синтезуючи поняття «лідер», «лідерство» з терміном «якість», пропонує таке визначення: «лідерські якості особистості – це узагальнені властивості лідера створювати нове бачення розв'язання проблеми, успішно впливати на послідовників у напрямі досягнення групою або організацією цілей» [1; с. 50].

В. Ягоднікова вважає, що «лідерські якості – це риси особистості, які забезпечують ефективне лідерство, а саме: індивідуально-особистісні й соціально-психологічні особливості особистості, що впливають на групу і приводять до досягнення мети» [11, с. 328].

На думку О. Тихомирової, доцільно визначити загальні та специфічні якості особистості лідера, які ми вважаємо є вагомими для педагога, зокрема:

«1) загальні якості (ними володіють не тільки лідери, а й ті, хто прагне ними стати): компетентність, організованість, працездатність, активність, ініціативність, товариськість, наполегливість, самостійність, самовладання, спостережливість, кмітливість;

2) специфічні якості лідера (своєрідні індикатори лідерських здібностей): організаторська проникливість; здатність до активного психологічного впливу; здатність до організаторської роботи, лідерської позиції, потреба брати відповідальність на себе» [9, с. 20].

Дослідниця В. Ягоднікова виокремила такі компоненти лідерських якостей, що забезпечують ефективне лідерство сучасної молоді, яка прагне здобути педагогічну освіту в закладах вищої освіти: «1) мотиваційний (упевненість у собі, потреба в досягненні,

прагнення до самоствердження та самореалізації); 2) емоційно-вольовий (урівноваженість, емоційно-позитивне самопочуття, наявність вольових якостей); 3) особистісний (вплив на інших, оригінальне, творче мислення, комунікативні та організаторські здібності); 4) діловий (уміння приймати правильне рішення в непередбачених ситуаціях, готовність брати на себе відповідальність, знання, уміння та навички організаторської роботи)» [11, с. 329].

До критеріїв та показників сформованості лідерських якостей майбутніх учителів Н. В. Мараховська віднесла: «мотиваційний (прагнення стати лідером у педагогічній діяльності); когнітивний (характер засвоєння знань про лідерство в педагогічній діяльності); операційний (лідерські вміння: організаторські, комунікативні, перцептивні, прогностичні, креативні, саморегуляції), контрольно-корегувальний (забезпечує збереження стійкої лідерської позиції, яка відбивається в самовираженні лідерських якостей у педагогічному процесі, подоланні перешкод, що заважають самореалізації в лідерстві)» [6, с. 12].

Як засвідчив аналіз літературних джерел, виховання лідерської позиції у майбутнього вчителя передбачає, щоб він усвідомив та в подальшому відчув себе лідером, що веде як мінімум самого себе, шляхом пізнання внутрішнього і зовнішнього світів. Тільки ставши лідером власної долі, можливо, на нашу думку, свідомо бути лідером інших особистостей.

Як зазначав В. О. Сухомлинський: «перш, ніж керувати іншими, людині потрібно навчитися керувати собою, змушувати себе робити те, що наказує власне сумління, а щоб бути сприйнятливим до голосу совісті, треба бути дуже вразливим до добра і зла; вразливість ця набувається тільки тоді, коли людина... вже має певний моральний досвід боротьби за добро, пізнала радість такої боротьби, а вона пізнається на перших порах тільки у спільному створенні чогось гарного, доброго... У товаристві спільної боротьби людина пізнає іншу людину, у неї народжується найважливіша духовна потреба – потреба в іншій людині, в її підтримці, в тому, щоб допомогти їй» [7]. Саме участь у системі студентського самоврядування залучає студентів – майбутніх педагогів до тісної взаємодії із рівними собі, спрямованими на розвиток власної особистості та формування особистісних лідерських якостей.

Серед основних напрямків діяльності органів студентського самоврядування визначено низку таких, які вимагають від молодого людини бути організованою, креативною, мати гарні комунікативні, перцептивні, та прогностичні якості, вміти регулювати власний психоемоційний стан. Члени студентського самоврядування, згідно Закону України «Про вищу освіту» [3]:

«1) беруть участь в управлінні закладом вищої освіти у порядку, встановленому цим Законом та статутом закладу вищої освіти;

2) беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;

3) проводять організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи;

4) беруть участь у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти;

5) захищають права та інтереси студентів (курсантів), які навчаються у закладі вищої освіти;

6) вносять пропозиції щодо змісту навчальних планів і програм;

7) вносять пропозиції щодо розвитку матеріальної бази закладу вищої освіти, у тому числі з питань, що стосуються побуту та відпочинку студентів;

8) мають право оголошувати акції протесту та ін.» [3, с. 40].

На думку К. Г. Трибулькевич: «активна діяльність студента у структурі студентського самоврядування призводить до наповнення його життя смислом, стимулює постановку життєвих цілей, формує відчуття єдності з однолітками. Все це спричиняє формуванню ціннісного ставлення до себе та інших людей. Студентське самоврядування розуміємо як феномен, що діє на основі принципів: права і законності; виборності; змінності; гласності; відповідальності; самостійності; ініціативності; активності; чіткої організаційної структури і підзвітності колективу; корисності для кожного вихованця, колективу і суспільства, відповідно до цінностей демократії та гуманізму» [10, с. 120].

Аналіз практичного стану розвитку лідерських якостей здобувачів вищої педагогічної освіти засвідчив, що на сьогоднішній день у закладах вищої освіти досить розповсюдженою формою студентського самоврядування є парламентсько-президентська республіка. Однак хочемо зауважити, що головним у функціонуванні студентського самоврядування є не форма устрою, а забезпечення можливості для самореалізації кожному студенту в тому виді активної діяльності, яка сприятиме його особистісному самовдосконаленню та добровільному бажанню розвивати власні лідерські якості.

У ряді закладів вищої освіти функціонують школи лідерських умінь, заняття у яких здебільшого мають тренінговий характер і спрямовані на активну підготовку студентів до опанування основними лідерськими знаннями, вміннями та навичками. Розроблені фахівцями тренінги зазвичай включають такі блоки: основи самопізнання; потреби і мотиви, що визначають поведінку; провідні переконання; прийняття рішень; міжособистісна взаємодія; стійкість до стресу та умови виходу з нього.

Дослідниця К. Г. Требулькевич вказує, що «метою таких способів є формування високого рівня цілепокладання, здатності до прийняття складних суперечливих рішень; навичок рефлексивного аналізу; вміння захищати свої права і свободи та права і свободи інших людей, виступати перед великою аудиторією, опановувати стрес, ефективно вступати у міжособистісну взаємодію. Студенти з таким рівнем сформованості лідерських умінь свідомо прагнуть розширювати знання про лідерське мистецтво та виробляти відповідні навички з метою самовдосконалення і розвитку здатності бути корисним для інших. Їх знання систематично знаходять прояв у реальній життєдіяльності незалежно від зовнішніх спонук» [9, с. 124].

З'ясування практичного стану формування лідерських якостей у майбутніх педагогів, шляхом залучення їх до діяльності в органах студентського самоврядування показало, що поширеними формами розвитку лідерських якостей майбутніх фахівців є:

- залучення до такого виду діяльності, що надасть можливість зайняти лідерські позиції, виконувати лідерські функції, демонструвати лідерську поведінку (займати відповідне місце у системі активу студентської академічної групи, студентської ради гуртожитку чи коледжу);

- створення позитивного психологічного мікроклімату в студентському колективі;
- діагностику і корекцію особистісного розвитку в контексті формування особистісних лідерських якостей;
- формування установки на професійне самовиховання.

Таким чином, студентське самоврядування, як системне утворення, поєднує провідні сфери життєдіяльності студентської громади закладу вищої освіти, усі його структурно-організаційні рівні: групу, потік, факультет, гуртожиток, заклад вищої освіти; має різноманітні організаційні форми (сенат, уряд, парламент, старостат, студентська рада, студентське наукове товариство тощо) та відповідне нормативно-правове регулювання.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Поняття «лідер», «лідерство», «лідерські якості» здобувачів вищої освіти є міжгалузевими і стосуються активності особистості в умовах сучасних суспільних трансформацій і є новою управлінською парадигмою.

Розвиток лідерських якостей здобувачів вищої освіти шляхом здійснення студентського самоврядування унормований Законом України «Про вищу освіту».

Успішному становленню лідерської позиції у майбутніх педагогів сприяє їх активна участь у студентському самоврядуванні, що являє собою самостійну громадську діяльність студентів із реалізації функцій управління закладом вищої освіти.

Активна участь здобувачів бакалаврського рівня вищої педагогічної освіти у роботі органів студентського самоврядування забезпечує широкі можливості для розвитку лідерських якостей сучасних студентів. Зокрема, молоді люди зможуть опанувати навички організованості, розвинути комунікативні якості та підвищити власний рівень креативності, вчитися регулювати власний психоемоційний стан. Однак, проведений теоретичний аналіз дає нам підстави стверджувати, що вище перерахованих якостей сучасному педагогові буде

недостатню для компетентного здійснення професійної діяльності в умовах Нової української школи. Тому вважаємо актуальними подальші дослідження, спрямовані на створення педагогічної моделі розвитку лідерських якостей здобувачів бакалаврського рівня вищої педагогічної освіти у процесі здійснення студентського самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Алфімов, Д. В. (2010). Зміст феномену «лідерські якості особистості». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 11 (64), 44–51. (Alfimov, D. V. (2010). Zmist fenomenu «liderski yakosti osobystosti». Pedagogika formuvannya tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh, 11 (64), 44–51).
2. Біленький, Є. А., Козловець М. А. (2006). Соціологія: словник термінів і понять. Київ: Кондор. (Bilenkyi, Ye. A., Kozlovets M. A. (2006). Sotsiologhii: slovnyk terminiv i poniat. Kyiv: Kondor).
3. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu». Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>).
4. Калашникова, С. А. (2011). Теоретико-методологічні засади професійної підготовки управлінців-лідерів в умовах сучасних суспільних трансформацій (дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.06). Київ. (Kalashnykova, S. A. (2011). Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky upravlintsiv-lideriv v umovakh suchasnykh suspilnykh transformatsii (dys. ... d-ra. ped. nauk: 13.00.06). Kyiv).
5. Кузьмінський, А. І., Омеляненко, В. Л. (2006). Педагогіка у запитаннях і відповідях. Київ: Знання. (Kuzminskyi, A. I., Omelianenko, V. L. (2006). Pedagogika u zapytanniakh i vidpovidiakh. Kyiv: Znannia).
6. Мараховська, Н. В. (2009). Педагогічні умови формування лідерських якостей майбутніх учителів у процесі навчання дисциплін гуманітарного циклу (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Харків. (Marakhovska, N. V. (2009). Pedagogichni umovy formuvannya liderskykh yakosteï maibutnykh uchyteliv u protsesi navchannia dystsyplin humanitarnoho tsyклу (avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04). Kharkiv).
7. Романовський, О. Г., Михайличенко, В. Є. (2003). Філософія досягнення успіху. Харків: НТУ «ХПІ». (Romanovskyi, O. H., Mykhailychenko, V. Ye. (2003). Filosofiia dosiahnennia uspihu. Kharkiv: NTU «KhPI»).
8. Сухомлинський, В. О. (1988). Сто порад вчителю Київ: Радянська школа. (Sukhomlynskyi, V. O. (1988). Sto porad vchyteliv Kyiv: Radianska shkola).
9. Тихомирова, О. (2009). Виховання лідера. Шкільний світ 8, 19–23. (Tykhomyrova, O. (2009). Vukhovannia lidera. Shkilnyi svit 8, 19–23).
10. Трибулькевич, К. Г. (2016). Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України (1917–2010 рр.). Одеса: КУПРІЄНКО С.В. (Trybulkevych, K. H. (2016). Rozvytok studentskoho samovriaduvannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (1917–2010 rr.). Odesa: KUPRIENKO S.V.).
11. Ягоднікова, В. В. (2004). Формування лідерських якостей старшокласників в особистісно орієнтованому процесі загальноосвітньої школи. Наука і освіта 7, 328–330. (Iahodnikova, V. V. (2004). Formuvannia liderskykh yakosteï starshoklasnykiv v osobystisno oriientovanomu protsesi zahalnoosvitnoi shkoly. Nauka i osvita 7, 328–330).

Гулько О. М. Лидерство и лидерские качества соискателей высшего образования: анализ понятий и состояния развития в процессе осуществления студенческого самоуправления.

В статье осуществлен сравнительный анализ понятий «лидер», «лидерство», «лидерские качества» соискателей высшего образования, определены общие и специфические качества личности лидера, которые являются весомыми для педагога и проанализировано состояние их развития в процессе осуществления студенческого самоуправления. Сделан вывод, что «лидер» - это активный член коллектива, который

способен выполнять ведущую роль и брать на себя полную ответственность за организацию совместной деятельности и регулирования отношений в коллективе и признан в такой роли большинством членов коллектива. Обоснованно термин «студенческое самоуправление», охарактеризованы основные направления деятельности органов студенческого самоуправления и определен ряд таких, которые требуют от молодого человека быть организованным, креативным, иметь хорошие коммуникативные, перцептивные и прогностические качества, уметь регулировать собственное психоэмоциональное состояние. Проведенный анализ практического состояния формирования лидерских качеств у будущих педагогов, путем привлечения их к деятельности в органах студенческого самоуправления показало, что распространенными формами развития лидерских качеств будущих специалистов являются: привлечение к такому виду деятельности, что позволит занять лидирующие позиции, выполнять лидерские функции, демонстрировать лидерское поведение; создание положительного психологического микроклимата в студенческом коллективе; диагностика и коррекция личностного развития в контексте формирования личностных лидерских качеств; формирование установки на профессиональное самовоспитание.

Ключевые слова: лидер, лидерство, лидерские качества, студенческое самоуправление, высшее образование, педагоги, черты личности, организация процесса.

Gulko O. M. Leadership and leadership qualities of higher education applicants: analysis of concepts and developmental status in the process of student self-government.

The article presents the results of a comparative analysis of the concepts of "leader", "leadership", "leadership qualities" of higher education applicants, defines the general and specific qualities of the leader's personality, important for the teacher, and analyzes the state of their development in the process of student self-government. It is concluded that the "leader" is an active member of the team, able to play a leading role and take full responsibility for organizing joint activities and regulating relationships within the team, if recognized as such by the majority of team members. The term "student self-government" is characterized, the main directions of activity of student self-government bodies are defined and a number of those are required, which require a young person to be organized, creative, to have communicative, perceptive and predictive qualities, to be able to regulate his own psycho-emotional state.

Theoretical analysis has been carried out which gives grounds to claim that the above mentioned qualities are necessary for a modern teacher to perform professionally in a New Ukrainian school. The practical state of formation of leadership qualities in future educators has been clarified by involving them in activities in student self-government bodies. It is shown that common forms of development of leadership qualities of future specialists are: involvement in such activity that will enable to take leadership positions, perform leadership functions, demonstrate leadership behavior (to occupy an appropriate place in the asset system of a student's academic group, student's hostel or college); creation of a positive psychological microclimate in the student team; diagnostics and correction of students' personal development in the context of formation of personal leadership qualities; formation of the installation for professional self-education.

Key words: leader, leadership, leadership qualities, student self-government, higher education, educators, personality traits, process organization.